HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

והכבשים. אפשר זיר ואפשר מצורע הבאים בני שנה שנאמר בהן כבש מותר לרעייה דמיהן לשופר השלישי ותהכי לא מערב מותמיהן עם מותר גזילות ומעילות משום דלא דמו דאלו בני שנה ואלו בני שתי שנים אלו באין לכפר ואלו להכשיר: **והשעירים.** שעירי חטאת של ציבור של רגלים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו בשאין בה ידיעה כדאמרינן בשבועות (דף ב.) ולא מפי השמועה. ואין לנו בהמה ניתקת לרעייה אלא אלו דכבשה ושעירה הבאין לחטאת יחיד ב) אין ניתקות לרעייה אלא מתות: **והמותרות.** כגון מי שמקריב אחד מכל אלו והפריש מעות ואפשר כך והוזלו בהמות וניתותרו המעות ותתן לשופר החמישי: **והמעה.** קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרעה באדר ואם נתנו בין שניהם שקל אלא נותנין קולבון אחד מעה קטנה מפני הכרעה שעכשיו לא נתנו בין שניהם אלא הכרע אחד ואילו הבילוס כמספנו היו שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון: **כל חד וחד יומיה עביד.** ואם בא לו קרבנות הרבה אלא צריך לשופר אין לו ליטול כלום בעורות שנקנו מן המעות שניתנו בשופר: **ליחידאה לא מוקמינן.** דלא מייתינן להא דרבי דאמרי ג) קטן והביא גדול לא יצא אלא המתנדב עגל נותן המעות לשופר של פר והכהנים מקריבין פרים מהם עד שיבלו כל המעות שיש שם: **מותרות.** בתמיה. כלומר איהו חביב חד שופר (ב) למותרות כולהו קמאי נמי דחשיב מן המיתקין לרעייה מותרות מינהו שיתותרו מכדי ד) קרבן: **נשקלים אזלו.** לתרומת הלשכה עם שאר השקלים: **לנדבה.** לשופרות: הכי גרסינן **כנגד מותר חטאת מותר ב) אפשר זיר ומותר אפשר מצורע כו'.** שהפרים מעות לאחד מכל אלו וניתותרו נותנן לשופרות ואפשר שם היינו אפשר גזילות ומעילות לאם) מעבריב מותר דידיה בהדי חטאת ואפשר זיר ומצורע לא מעבריב בהדי שם שם זוז בן שתי שנים ואיל בן שנה ואפשר מצורע לא מעבריב בהדי אפשר זיר דאפשר זיר בא להכשירו לנזירות טהרה ואין נותנין מדמו להבהמות ואין טעונים נסכים ואפשר מצורע נותנין מדמו להבהמות וטעון נסכים ובא להתירו בממחנה: ומותר דמנחת חוטאת. הואיל ואיקרי חטאת אזיל מותרה לנדבת צבור דהכי אמרינן במסכת תמורה (דף כג.) זה מדלם דלם יהודע הכהן כל הבא ממותר חטאת וממותר אשם יצלקו בהם עולות הבאר בהם ועורות לכהנים אבל מותר מעות שאר נחמות לא אזלי לנדבת צבור אלא הוא יוסיף משלו ומביא מנחה אחרת: **ומותר עשירית האיפה של כ"ג.** שמקריב בכל יום ויום ואם הפרים מעות לעשירית האיפה של היום וניתותרו שוב אין יכול לגרפן לשם מחר אלא תפול לנדבת צבור שגם היא נקרלת חטאת בפרק ואלו מגלחין במועד קטן (שם.) יקריב חטאתו ד) זו עשירית האיפה של כהן גדול: **ומותר קינין.** המפרים מעות לקינו ה) וניתותרו מקינין: **אנא ליה רישא.** בשבעה שופרות קמאי חביב חד דשמיה קינין: **ור' אושעיא אני.** בשתי שופרות אלא מגא קינין דקמאי: **חד לקינין.** מחוסר כפרה מביא מעות לקינו ואוכל בקדשים לערב כדקיימא לן (עירובין דף לג.) אין ב"ד של כהנים עומדים משם עד שיבלו כל המעות שבאותו שופר ולא יקריבו הואיל ואין באה על חטאת (ו) (ואי אייבו לא מצי לאקרובינהו): **מנחת חוטא.** שהרי לשם חובה הפרים: **נדבה.** לשופרות: **מותר לחמי חודה ירקב.** דלאו חטאת איקרו ונדבת יחיד לא (ד) קרבי דבפני עצמו אי אפשר להקריבו אלא מלינו לחם קרב בפני עצמו ועם תודה אחרת אי אפשר להקריבו שהרי אין תודה קריבה אלא לחמה והכי מפרש בשקלים בפרק שני ז): **מותר שקלים.** הכנים מעות מרובים לשקלים ושקלן וניתותרו מהן: **ואין אחרים.** ואע"פ שהיא חובה אינה קרויה חטאת שיאכל לה דין חטאת אלא יהא טעון לבונה: ומדלגבי לבונה לית ליה דין חטאת לגבי מותר ממי לית ליה דין חטאת ואע"ג דאיקרי חטאת אלו דין חטאת אית לה דאמינא קרא: **מתני' אם רצה יביא בדמיו שנים.** ו) ואע"ג דהוי גדול והביא קטן וכגמ' [ע"כ] מפרש טעמא: **ורבי אומר.** לכתחילה אבל אם הביא לא יצא דכיון דאמר זה אינו חייב בחטאתיו: ז) דכיון דהוו להו שנים. ב' אלים לא קאמר מערבה סלת בהדי הדדי דאין

והמעה. קולבון שכל יחיד מביא מחצית השקל בהכרעה באדר ואם נתנו בין שניהם שקל אלא נותנין קולבון אחד מעה קטנה מפני הכרעה שעכשיו לא נתנו בין שניהם אלא הכרע אחד ואילו הבילוס כמספנו היה שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון אחד כך פירש בקונטרס וקשיא דאם הכרע עולה יותר ממעה איאלין יוצאין בהכרע אחד במעה והלא חייבין שתי הכרעות ואם זה שיעור הכרע למה דחק בקונטרס לפרש כן לפיכך נראה דבכל הכרעות מיירי ופלוגתא היא במוספי דשקלים דתניא כמה הוא נותן קולבון מעה כסף אחד מכ"ד כסף לסלע וחכמים אומרים חצי מעה של מרבע איסרות וקולבונות אלו מה היו עושין מהן טופלין לשקלים דברי ר"מ ר' אלעזר אומר לנדבה:

ושמואל מאי טעמא לא אמר כרבי אושעיא. והוא הדין כל הני אמוראי דלעיל ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל דבשלמא אמוראי דלעיל סברי דמותר מנחה אלו לנדבה אזלי אלא לרבי אושעיא דתניא מותר מנחת חוטאת כל שכן מותר עשירית האיפה:

היא קרויה **חטאת.** בפרק קמא (לעיל ד.) דרשינן לה ותרתי שמעת מינה ה):

ומדאינה קרויה **חטאת** ירקבו. לא דמי למותר מנחה דלא תיקבו ואינה קרויה חטאת ועשירית האיפה דווקא דקרויה חטאת ביחזקאל (מו) אמת אלי קרא לאפוקי דאין מותר קרויה חטאת ותירקב: לפי

והכבשים והשעירים והמותרות והמעה כולהו בחזקיה לא אמרי לאנצויי לא חיישינן דכל חד וחד יומיה קא עביד כר' יוחנן לא אמרי לאיעפושי לא חיישי' בזעירי לא אמרי ביחידאה לא מוקמי כבר פדא נמי לא אמרי מותרות כולהו נמי מותרות מעה נמי לשקלים אזלא דתניא ו) להיכן קלבון זה הולך לשקלים דברי ר"מ ר' ז) אליעזר א) אומר לנדבה ושמואל אמר ז) כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר מנחת חוטא ומותר עשירית האיפה של כה"ג ור' אושעיא אמר כנגד מותר חטאת ומותר אשם ומותר אשם נזיר ומותר אשם מצורע ומותר קינין ומותר מנחת חוטא ושמואל מ"ט לא אמר כרבי אושעיא קינין תנא ליה רישא ור' אושעיא תני ולא תני ו) קינין והתני רבי אושעיא ותני קינין חד לקינין וחד למותר קינין ורבי אושעיא מאי טעמא לא אמר כשמואל סבר לה כמאן דאמר מותר של עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא מותר מנחת נדבה מותר מנחה ירקב מאי קאמר א"ר חסדא הכי קאמר ב) מותר מנחת חוטא נדבה מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב רבה אמר אפי' מותר עשירית האיפה של כהן גדול נמי נדבה אלא ג) מותר לחמי תודה ירקב בפלוגתא מותרת עשירית האיפה של כהן גדול רבי יוחנן אמר נדבה רבי אלעזר אמר ירקב מיתיבי ד) מותר שקלים חולין ומותר עשירית האיפה ה) ומותר קיני זבין וקיני זבות וקיני יולדות וחטאות ואשמות מותריהן נדבה מאי לאו מותר עשירית האיפה של כהן גדול לא מותר מנחת חוטא אמר רב נחמן בר רב יצחק מסתברא כמאן דאמר ו) מותר עשירית האיפה של כהן גדול ירקב דתניא ז) לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה כי חטאת היא אמר רבי יהודה היא קרויה חטאת ואין אחרת קרויה חטאת לימד על עשירית האיפה של כהן גדול שאינה קרויה חטאת וטעונה לבונה ומדאינה קרויה חטאת מותרה ירקב: **מתני'** ז) שור זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו שנים שני שוורים אלו עולה ונסתאבו רצה יביא בדמיהן אחד ורבי אומר ח) איל זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו כבש כבש זה עולה ונסתאב אם רצה יביא בדמיו איל ורבי אומר:

גמ'

ואם נתנו בין שניהם שקל אלם נותנין קולבון מ' מעה קטנה מפני הכרע שעכשיו לא נתנו שניהם אלא הכרע אחד ואילו הבילוס כמספנו היה שם שתי הכרעות לפיכך נותנין קולבון אחד

עולה ומותר מנחת נסכים לנסכים וכן כולהו דומיא דקרבן עצמו: מותר שקלים. דהפרש פרוטות או גרוטאות ליקח בהן שקלים אותו מותר שעל השקל הוי חולין: מאי לאו היא קרויה חטאת מנחת חוטא דמותרת נדבה כחטאת ואינה טעונה לבונה כחטאת ולא עשירית האיפה דכ"ג שהיא טעונה לבונה ואינה קרויה חטאת הלכך מותרה ירקב: שור זה עולה ונסתאב. שהומם אם רצה וכו': ב) והא מותבינן היכי מצינן למימר דיביא בדמיו שנים דהא תנינן שור בכמה והביא שנים בכמה לא יצא: זה ונסתאב שאני. דהואיל דאמר שור זה עולה ולא אמר עלי לא נתחייב באחריותו: ועוד שהרי נסתאב דהשתא הוו ביה תרתי לריעותא הלכך יביא בדמיו שנים: מ"ט קאסר ר' משום דהוה ליה גדול והביא קטן דנתחייב בשנים דהיינו גדול והביא א' היינו קטן ואע"ג דאמר אלו ונסתאבו דמדקתני ור' אוסר משמע דאוסר לכתחילה והואיל דאע"ג דמסתאב לא שרי ר' להביא קטן ליפלוג נמי ברישא דקתני שור בן עולה ונסתאב יביא בדמיו שנים דהיינו גדול והביא קטן וליתני נמי ור' אוסר הואיל דלא שני ליה בין נסתאב לשלא נסתאב דהא בקטן והביא גדול קא אסר נמי: ר' אכולה מילתא פליג דדאי פליג נמי ארישא והאי דלא קא מיירי ר' ברישא משום דנטר להו כו': תדע דדוראי פליג נמי ברישא בקטן והביא גדול אע"ג דנסתאב ב' כבש זה עולה ונסתאב רצה יביא בדמיו איל ור' אוסר דהיינו קטן והביא גדול וקאסר אע"ג דנסתאב ש"מ: ממינא למינא. אם הביא שור ונסתאב אם יכול להביא בדמיו ממין אחר או כבש או איל: אבל מביא בדמיו ב' אלים. אלמא דמבכא ממנו מין אחר: ור' אוסר להביא ב' אלים לפי שאין בילה. שלא יכול לבלול זה עם זה דלכתחלה אסור לערב מנחה דחד איל באידך איל אע"ג דזה וזה בלילתן עבה ש"מ דממינא למינא שרי: אי הכי דמין אחר יכול ליקח בו מאי אירייא תרי. דמאי אירייא דקאמר דמביא בדמיו ב' אלים אבל חד איל לא דהא בנסתאב לא שני להו בין קטן לגדול דאם נדר גדול והביא קטן סבירא להו דיצא דהא קאמרי נסתאב שאני הלכך היכא דהביא שור גדול ונסתאב אמאי לא מצי לאיתויי בדמיה חד איל דהיינו קטן דהא אמרי נסתאב שאני דלא שנא גדול והביא קטן דיצא: תרי תנאי ואליבא דרבנן. דהך תנא דאמר לא יביא בדמיו איל אבל מביא בדמיו ב' אלים איהו סבר אליבא דרבנן דאע"ג דנסתאב אם נדר גדול לא יביא קטן הלכך אין יכול להביא איל אבל ב' אלים יביא דהיינו נמי גדול דומיא דשור: ג) דכיון דהוו להו שנים. ב' אלים לא קאמר מערבה סלת בהדי הדדי דאין

ה) [שקלים פ"ה סוס"ד], ב) ל"ל אלעזר, ג) [לעיל קד.], ד) [שקלים פ"ב מ"ס], ה) ל"ל לבור וכל יחיד, ו) [לעיל קז:], ז) ל"ל מדמע, ח) ל"ל ומותר אשם ומותר, ט) ולא. ל"ק, י) [ויזקוקלו מדן], כ) ויתפחלו הקינין וניתותרו המעות. ל"ק, ל) רש"ן מ"ז והכ"ל גרס לא ג) ד' שהרי הס"ד אלא מתות ד) ל"ל מדמע, מ) ל"ל ומותר אשם ומותר, ע) ולא. ל"ק, י) [ויזקוקלו מדן], כ) ויתפחלו הקינין וניתותרו המעות. ל"ק, ל) רש"ן מ"ז והכ"ל גרס לא ג) ד' שהרי הס"ד אלא מתות ד) ל"ל מדמע, מ) ל"ל ומותר אשם ומותר, ע) ולא. ל"ק, יביא כדמיהן אחד ואע"ג כו', ס) [ועי' מוס' לעיל נט: ד"ה כיון].

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולא תני קינין נ"כ במתני': (ב) רש"י ד"ה מותרות וכו' למותרות הס"ד ואח"כ מ"ש טולנו קמאי דתניא כל"ל ותיבת נמי נמחק: (ג) ד"ה מד לקינין וכו' וכו' על תעלת ואראנו גופיה כל"ל ותיבת ואי נמחק: (ד) ד"ה מותר לחמי וכו' לא קרב בפני עצמו וא"כ אי אפשר:

מוסף רש"י

כנגד מותר חטאת. כגון הפרים מעות לחטאת והחלו הכבשים ונתותרו לו מעות **ומותר אשם.** אם כגון נחלות ומעילות **ומותר אשם בזיר.** דאותו מותר לא היה מעורב עם מותר אשם אם אם לפי שזה לכפר וזה להתירו ביין **ומותר אשם מצורע.** דלא דמו לאנך שבא להתירו במחנה (לעיל קד.).

שיטה מקובצת

גמ' דברי ר"מ ור' אלעזר אומר: רש"י ד"ה והמותרות כגון מי שהחזיר אחד: בא"ד וניתותרו המעות נותנם לשופר חמישי הס"ד: ד"ה נצטרך לשופר: ד"ה מותרות כו' שניתותרו מכח קרבן הס"ד: ד"ה ה"ג כנגד מותר חטאת ומותר אשם נזיר: בא"ד ואשם סתם דהיינו אשם גזלות ומעילות כו' לא מערבי בהדי אשם כו' ואלו בני שנה ואשם: בסה"ד ובא להתירו לבא במחנה: ד"ה ומותר מנחת חוטא דהואיל ואקרי: ד"ה חד לקינין כו' אין ב"ד של כהנים עומדין משם עד שיכלו כל המעות שבאותו שופר שמא לא יקרבו ונמצא מחוסר כפרה אוכל בקדשים הס"ד ומה"ד ירקב דלאו חטאת ממש קרייה רחמנא שיהיו מותריו לנדבת צבור דהואיל ואין באה על חטא ואיהו גופיה לא מצי לאקרובי בהו מנחת נדבה שהרי לשם חובה הפרישה הס"ד: ד"ה מותר כו' דבפני עצמן אי אישר להקריבן כו' להקריבן שהדי כו': ד"ה אם רצה יביא בדמיו שנים דהרי חשובין מאחד הס"ד ומה"ד יביא בדמיהן אחד ואע"ג דהוי גדול כו': תד"ה ושמואל כו'. ור' אושעיא מ"ט התה"ד:

עין משפט נר מצוה

לא א מי' פ"ג מהל' שקלים הלכה ז:
לב ב ג ד מי' פ"ה מהל' פסוה"מ הלכה ח:
לג ה מי' שם הל"ט (וס"ל מהל' שקלים הל' יא):
לד ו מי' פ"ה מהל' פסוה"מ הלכה ח:
לה ז ח מי' פט"ז מהל' מעה"ק הלכה ו:

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לְשִׁתֵּי תֹרִים אוֹ לְשֵׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שָׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִיא:
ויקרא ה יא

רבינו גרשום

לוקחין לו ממעות פר: ובר פדא אמר כנגד פרים ואלים והכבשים והשעירים והמותר והמעה. שאם הפריש מעות לפרים או לאילים או לכבשים או לשעירים והותירו. והמותר שאם הפריש חטאת ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת הראשונה תרעה עד שתסחבה ותמכר והו מותר. והמעה והו קולבון. שב' בני אדם שהיו שוקלין שקל היו מוסיפין עליו קולבון מעה כסף משום ששני חצאי שקל מכריעין יותר ממי ששוקל שקל ביחד: ולאותו קולבון היה לו שופר: לאנצויי לא חיישינן. ולא הוה צריך לכולהו בתי אבות אלא חד שופר: דכל חד וחד בית אב יומיה קא עביד. המותרות שיזדמנו לו ביומו נותנן בשופר ובו ביום מקריבן ואינו משיירן עד לערב כדאמרי' חזקה שאין הכהנים מתעצלין עד שיכלו כל המעות שבשופר: כבר פדא נמי לא אמרי מותרות. לשון תמיהא. דקאמר בר פדא והמותרות כולהו נמי מותרות ניתנו להפרים והאלים במותריהן קא מייריגן והיינו הך: לשקלים אזלא לקופות ולא לשופר: לנדבה. לנדבת צבור לקיין: ושמואל אמר כנגד מותר חטאת כו' וחשיב נמי המעה היינו ר'. וכן ר' הושעיא חשיב ה' וחשיב נמי המעה: קינין תנא ליה רישא. דקתני תיקלין חדתין ועתיקין קינין היינו תורין וגוזלי עולה מכלל דהנך ששה לית בהו קינין: ור' אושעיא באותן י"ג שופרות ותני קינין ברישא. א"ל תרי קינין קתני חד לקינין עצמן. היכא דאייתי מעות ליקח בהן קינין. וחד למותר קינין. היכא דהפריש מעות לקינין וניתותרו: מאי קאמר כו': מותר מנחת חוטא נדבה דדומיא דחטאת היא מה חטאת מותרה נדבה אף מנחת חוטא מותרה נדבה דהא איקרייה חטאת כדבענין למימר בסמוך: מותר עשירית האיפה של כ"ג ירקב. דהא לא מדמי לה קרא לחטאת: אלא מותר לחמי תודה. הואיל ויש להן קצבה ירקב אבל שאר מותרי מנחות דאין להן קצבה מותרה קרב דומיא דידיה דמותר עולה קרב